

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук,

професора Бортник Надії Петрівни

на дисертацію Шийовича Святослава Ярославовича

«Адміністративно-правове регулювання публічних послуг в умовах європейської інтеграції України» подану на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Публічні послуги як феномен сервісної держави набувають міждисциплінарного характеру, що обумовлює теоретико-правову значимість аналізу в контексті європейської інтеграції України. Підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання публічних послуг є однією з тих проблем, які не втрачають актуальності в практично-прикладному плані та вимагають підвищеної уваги представників усіх галузей юридичної науки, зокрема, адміністративного права. Розробка проблематики адміністративно-правового регулювання публічних послуг на рівні фундаментальних правових, в тому числі порівняльно-правових, досліджень в умовах воєнного стану відповідає викликам часу і є необхідною конкретизацією основних положень післявоєнної відбудови, та одним з пріоритетних напрямів асоціації України у структури Європейського Союзу.

Наведена аргументація дозволяє говорити про теоретичну та практичну значущість дисертаційного дослідження та вважати вивчення адміністративно-правового регулювання публічних послуг в умовах європейської інтеграції України, яка розглядається з позиції новітніх методів адміністративно-правових досліджень, актуальним науковим завданням.

Дисертаційне дослідження виконано з урахуванням положень ст. 3 Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» (зі змінами та доповненнями від 21.12.2023 р.), ст. 2 Закону України «Про

пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні (зі змінами та доповненнями від 21.12.2023 р.)», Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року». Тема дисертаційної роботи відповідає пункту 4 «Проблеми наближення законодавства України до права ЄС відповідно до Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом»; розділу 1.2. «Удосконалення національної правової системи та її адаптації до європейського права» Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки; тематичним напрямом, визначеним постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2023 р.» (№ 942-2011-п в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 09.05.2023 р. № 463); стратегічних цілей, визначених Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2022 р. № 1155-р «Про схвалення Стратегії комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 р.», а також науковому напрямку теми «Проблеми правового регулювання публічного управління у сфері правоохоронної діяльності» Львівського державного університету внутрішніх справ (номер державної реєстрації 0122U200304).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи дозволяє стверджувати, що запропоновані автором наукові положення, сформовані висновки та рекомендації характеризуються високим рівнем обґрунтованості та достовірності, що підтверджується аналізом національних і зарубіжних наукових джерел, вітчизняної і європейської нормативних баз за проблемами адміністративно-правового регулювання публічних послуг, коректним використанням і логічним узгодженням класичних положень теорії права та управління, адекватним застосуванням загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, апробацією на всеукраїнських і міжнародних науково-

практичних конференціях.

Вивчення теоретичного аналізу і практичних досягнень проблеми адміністративно-правового регулювання публічних послуг дозволило виділити низку невирішених питань, які стосуються не тільки методичних і реалізаційних аспектів, а й фундаментальних науково-теоретичних проблем.

Робота побудована так, що підрозділи пов'язані між собою – це забезпечує комплексний підхід. Системність підходу до вирішення поставлених завдань, обумовлена логічною будовою й аналізом причинно-наслідкових зв'язків, диференціацією й інтеграцією знань про публічні послуги.

Рекомендації, сформульовані здобувачем ілюструються фактичним матеріалом, є достовірними, що підтверджується відповідними довідками про використання результатів дослідження. Висновки є логічними і обґрунтованими підсумками виконаної роботи та повною мірою відображають основні положення дослідження та можливі результати впровадження.

Теоретична та прикладна цінність результатів дослідження

У дисертаційній роботі здобувачем запропоновано вирішення актуального наукового завдання з розроблення теоретичних положень та обґрунтування методико-прикладних рекомендацій щодо адміністративно-правового регулювання публічних послуг у контексті європейської інтеграції та післявоєнної відбудови України. Зокрема, теоретичну цінність результатів дослідження формують розроблені теоретичні засади визначення публічних послуг як складової національної економіки через специфічні методи адміністративно-правового регулювання. Заслуговують на увагу, запропоновані автором, шляхи удосконалення законодавства у сфері, що досліджується, які базуються на міжнародному досвіді правового регулювання публічних послуг в країнах Європейського Союзу.

Теоретичне значення дисертаційного дослідження полягає в тому, що результати можуть бути використані в процесі розробки концепції подальшого розвитку адміністративно-правового регулювання публічних послуг в умовах

післявоєнної відбудови; формуванні методологічних і концептуальних основ вдосконалення державного управління у сфері, що досліджується, обґрунтуванні низки напрямів вдосконалення адміністративного законодавства.

Про прикладну значущість дисертаційної роботи свідчать сформовані автором пропозиції про внесення змін до: Указу Президента України від 4 вересня 2019 року № 647/2019 «Про деякі заходи із забезпечення надання якісних публічних послуг»; Кодексу адміністративного судочинства України, Закону України «Про звернення громадян» та структура проєкту Закону України «Про публічні послуги».

Наукова новизна результатів дослідження

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в комплексному дослідженні адміністративно-правового регулювання публічних послуг в умовах європейської інтеграції, у розроблених теоретичних положеннях та практичних рекомендаціях, спрямованих на вдосконалення адміністративно-правового регулювання публічних послуг. На основі синергетичного та соціокультурного підходів (в контексті європейського адміністративного права), автором розроблені підходи до адміністративно-правового регулювання публічних послуг як складової національної безпеки. Визначена і аргументована методологія дослідження сутності та структури публічних послуг.

З позицій теорії та практики адміністративного та інформаційного права виявлено адміністративно-правовий потенціал для вдосконалення регулювання публічних послуг в умовах реалізації закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення надання публічних (електронних публічних) послуг».

Ознайомлення з результатами дисертаційної роботи дало змогу визначити ключові положення, висновки та пропозиції автора, що характеризуються науковою новизною. Серед найбільш вагомих наукових результатів можна виокремити:

– здійснено системну структурно-функціональну характеристику публічних послуг у контексті розвитку науки адміністративного права, що дало змогу обґрунтувати необхідність формування механізму адміністративно-правового регулювання, орієнтованого на досягнення балансу приватних і публічних інтересів для реалізації соціально значущих цілей на підставі сукупності адміністративних процедур, що призводять до зміни форм, методів і змісту діяльності суб'єктів надання публічних послуг і зміни суспільних відносин щодо публічних послуг щодо відповідності вимогам ЄС;

– визначено особливості нормативно-правового регулювання публічних послуг, правовою основою якого є акти адміністративного законодавства, акти комплексного регулювання й акти іншої галузевої приналежності, які не мають належної систематизації, а також тенденції розвитку законодавства, що виражені у поступовому відокремленні і автономізації предмета адміністративно-правового регулювання певних відносин у сфері публічних послуг, які виражають публічний інтерес у контексті надання цифрового контенту;

– проведено комплексний аналіз предметно-системних зв'язків взаємодії органів публічної адміністрації у системі надання публічних послуг, зумовлених змінами наукових парадигм у національному правознавстві, викликаних реалізацією Угоди про асоціацію України і Європейського Союзу та цифровізацією економіки.

Повнота викладу положень, висновків та рекомендацій дисертації в опублікованих автором наукових працях

За темою дисертаційної роботи опубліковано 13 наукових праць, з них 3 наукові статті, що опубліковані у фахових виданнях України з юридичних наук, 10 тези доповідей на науково-практичних конференціях. Усі публікації формують науковий доробок автора та відображають подані у дослідженні елементи наукової новизни, її теоретико-методологічні та методико-прикладні положення. Обсяг, кількість і якість друкованих праць відповідають вимогам до

публікацій основного змісту дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня доктора філософії і надають авторові право публічного захисту дисертаційної роботи.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Підкреслюючи високий рівень обґрунтованості теоретичних і практичних положень дослідження, цілісність та логіку викладу матеріалів, доцільно зазначити, що у дисертації присутні положення які є основою для наукової дискусії, зокрема:

1. У підрозділі 1.1 на сторінці 36 вказано, що до послуг публічного характеру належать такі види діяльності, як забезпечення оборони держави, підтримання внутрішньої безпеки, охорона правопорядку, а також надання послуг, спрямованих на реалізацію функцій державного регулювання економіки та здійснення соціальної політики. З огляду на формулювання переліку, можна припустити, що він має відкритий характер, оскільки наведені категорії послуг не є вичерпними та допускають можливість включення інших видів діяльності, які відповідають загальній меті забезпечення публічних інтересів. Хотілося б почути думку автора стосовно цього питання.

2. У підрозділі 1.2 на сторінці 60 зазначено, що методологічні підходи до аналізу публічних послуг включають міждисциплінарний підхід. Однак, попри згадку про цей підхід, його застосування у контексті дослідження публічних послуг не було детально розкрито. З огляду на це, видається доцільним обговорити можливі аспекти міждисциплінарного підходу в означеній сфері, зокрема його роль у формуванні комплексного розуміння правових, соціальних та управлінських аспектів публічних послуг. Ваша думка щодо уточнення та конкретизації цього підходу могла б сприяти подальшому розвитку відповідної методології досліджень.

3. У підрозділі 1.3 на сторінці 78 зазначено, що інформаційний портал «Дія» є офіційним джерелом, яке містить відомості про понад 1 тисячу публічних послуг, що надаються органами публічної влади. На порталі

представлена інформація про місце, спосіб, строки та вартість отримання цих послуг, а також їх класифікація за 17 критеріями відповідно до сфер діяльності. Однак, незважаючи на важливість такого ресурсу, законодавчо перелік публічних послуг поки що не затверджений. Натомість функціонує Реєстр адміністративних послуг, передбачений Законом України «Про адміністративні послуги». З огляду на це, виникає питання доцільності законодавчого закріплення переліку публічних послуг, також чи міг би такий крок забезпечити більшу правову визначеність, прозорість і доступність у сфері надання адміністративних послуг, сприяти уніфікації процедур і зменшенню правової невизначеності для громадян та суб'єктів господарювання?

4. У підрозділі 2.3 (ст. 127) зазначено, що понятійний ряд механізму правового регулювання, який відображає логіку впливу права на суспільні відносини, послідовно охоплює такі категорії: правові засади, правотворчість, правові норми, юридичні факти, правовідносини, суб'єктивне право і юридичний обов'язок, індивідуальні акти реалізації прав і обов'язків, а також правопорядок. У цьому контексті виникає питання, чи можна включити до вказаного порядку поняття «правові позиції».

Натомість, варто підкреслити, що зазначені дискусійні аспекти носять рекомендаційний, уточнюючий характер і не впливають на загальне позитивне враження від дисертаційного дослідження С. Я. Шийовича, що вирізняються науковою новизною, продуманістю та структурованістю.

Відповідність роботи вимогам МОН України

Дисертаційна робота виконана українською мовою, оформлена у повній відповідності з нормами і правилами МОН України, є завершеною самостійною науково-дослідною роботою автора та характеризується високим науково-теоретичним рівнем. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел, додатків. Порушень академічної доброчесності у роботі не виявлено.

Висновок

На підставі викладеного вважаю, що дисертація Шийовича Святослава Ярославовича на тему «Адміністративно-правове регулювання публічних послуг в умовах європейської інтеграції України» є самостійною, завершеною науково-дослідною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що вирішують важливе завдання для науки адміністративного права щодо вдосконалення теоретичних питань та практики адміністративно-правового регулювання публічних послуг у контексті європейської інтеграції України.

Дисертація за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю і достовірністю, науковою та практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом наукових працях, за оформленням відповідає вимогам, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40, та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Шийович Святослав Ярославович за підсумками позитивного публічного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня доктор філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри адміністративного та конституційного права
факультету Морського права

Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова,

доктор юридичних наук, професор

Надія БОРТНИК